

Természetvédelem, vízgazdálkodás, mezőgazdaság, vidékfejlesztés

Együttműködés vagy konfliktus?

Takács Gábor – dr. Ambrus András – Burda Brigitta

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

BNPI természeti értékek kutatása - vizes élőhelyek

Felsőtárkány, 2011. február 10-11.

Mi a célunk az előadással?

- Elsősorban a természetvédelmi célú élőhely-rekonstrukciók és a különböző területhasználatok kapcsolatáról beszélünk
- Gondolatébresztő
- Természetvédelemmel szemben kialakult „rossz” érzések okának feltárása, csökkentése
- Együttműködési lehetőségek bemutatása létező és tervezett projekteken keresztül

„Axiómák”

- Európában természetes, emberi tevékenységgel nem érintett terület nagyon kevés van
- Természetvédelmet „csinálni” csak az emberekkel együtt, a korábbi folyamatok és tevékenységek (hagyományos gazdálkodás) megőrzésével vagy helyreállításával lehet.
- A természeti értékeket megőrizni csak a helyi emberekkel együtt lehet, ellenükben nem!

Érdekelté kell tenni a helyi embereket a természetvédelemben

Jelenlegi helyzet

- Természetvédelem, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, vízgazdálkodás, vidékfejlesztés stb.
- Vélt vagy valós előítéletek minden oldalon
- Együttműködés és egyeztetések helyett minden oldal erőből próbálja a többieket „lenyomni”

Jelenlegi helyzet

- Alapvetően használat centrikus szemlélet (művelési kötelezettség) – az egész földhivatali nyilvántartás ezen alapul – Hogyan lehet hasznosítani????
- Közpénzek nem megfelelő felhasználása – teljesen értelmetlen tevékenységek finanszírozása
- Mindent eluralt a projekt és pályázat mánia – a különböző szervezeteknek a fennmaradásuk érdekében folyamatosan pályázniuk kell
- A különféle régiós és helyi stratégiák ritkán alapulnak valós igényeken, illetve lehetőségeken

Együttműködés alapjai

- Szemléletváltás szükséges minden területen
- Nagyon fontos egymás céljainak, eszközeinek és lehetőségeinek megismerése
- Közös célok és problémák keresése – együttműködési lehetőségek
- Párbeszéd és egyeztetés a projektek előtt (problémák megelőzésének lehetősége)

Integráló lehet a természetvédelem szerepe, hiszen minden területen tevékenykedik

Nyirkai-Hany

- Természetvédelmi célú vizes élőhely-rekonstrukció
- Védett területen valósult meg (Fertő-Hanság NP)
- Kialakításában és üzemeltetésében elsődlegesek a természetvédelmi szempontok
- Ár- és belvízvédelmi funkcióval is rendelkezik
- Egyre komolyabb turisztikai célpont (évente több ezer látogató, elsősorban külföldiek), de megfelelően irányítva nem okoz természetvédelmi problémát

Nyirkai-Hany

- Konfliktus a környékbeli gazdálkodókkal (elvizesedés a Rábca mentén, libakárok)
- Az elvizesedést a problémás területek (gyakorlatilag a Rábca ártere) állami felvásárlása oldotta meg.
- **Alternatív megoldás: MTÉT** területeken versenyképes szántó-gyep, szántó/gyep-vizes élőhely konverziós támogatás, jobb elfogadás
- A libakárokra az MTÉT programok és kártérítések nyújthatnának megoldást.

Nyirkai-Hany

- Nemcsak külső, hanem belső konfliktusok is jelentkezhetnek
- Vagyonkezelés vs. természetvédelmi szempontok
- Halastó művelési ágban van – ami magas vízszintet igényel extenzív művelés esetén is
- A növény és a madárvilág viszont alapvetően ingadozó vízjárást igényelne

Répcse rehabilitáció

- Vízügyi projekt természetvédelmi szempontok figyelembevételével
- Célja: a répcelaki zsilip alatti szakaszt alkalmassá tenni arra, hogy a jelenlegi (max. 1 m³/s) áteresztő képességnél legalább háromszor nagyobb mennyiségű, jó minőségű víz maradjon a Répcse medrében és juthasson a Rába helyett a Hanságba
- **Folyó kontinuitás rehabilitációja**
- Biztosítja az újabb hansági vizes élőhely-rekonstrukciók vízigényét

Répcse rehabilitáció

- Árnyaló állomány telepítése (fenntartási költségek csökkentése, természetesebb állapot)
- Természetvédelmi szempontból nem tökéletes megoldás (pl. folyó visszakanyargósítása), de a jelenlegi állapoton nagyon sokat javít

Törpe vízierőművek a Répcén

- Bős-Nagymaros óta a vízierőmű szitokszónak minősül a „zöldek” között
- A Répce-menti mocsárrétek kialakulásában nagy szerepe volt a vízimalmoknak és az állattartásnak
- Ma komoly természetvédelmi problémát okoz a víz hiánya és az állattartás megszűnése
- Megoldás: vidékfejlesztés

Törpe vízierőművek a Répcén

- Vízimalmok helyett törpe vízierőművek (az egykori üzemelésnek megfelelően)
- **A gyors levezetés helyett víz visszatartás a völgyben**
- AKG és MTÉT támogatások segítségével az állattartás fellendítése
- Összehangolt turisztikai fejlesztések

Önmagában egyik elem sem életképes, de együtt igen

Fertői csatornahálózat

Fertői csatornakerítés

- Mindenkinek jó lenne
 - Vízminőség „nem romlása”
 - Turizmus
 - Nádaratók
- A nádgazdálkodóval azonban komoly problémáink vannak, folyamatosan akadályozza a projektet
- Adminisztrációs akadályok
 - Földhivatal nyilvántartás problémái

Tájrehabilitációk szükségessége

- A Hanság az egyik legjobb példa (nem az egyetlen)
- Lecsapolták, felszántották, beerdősítették, de...
- Jelentős talaj- és tőzegpusztulás (30 évente 40-50 cm)
- A belvizek miatt a gazdálkodás kiszámíthatatlan
- A lecsapoló rendszer működtetése rengeteg pénzbe kerül
- A legmélyebb fekvésű területek műveléséhez beállított vízrendszer következtében a jó minőségű szántóföldeken öntözni kell - szikesedés

EU Irányelvek

- Az Európai Unióhoz történő csatlakozással nemcsak lehetőségek (pénzforrás), hanem kötelezettségek is jelentkeznek
- Az alkalmazandó irányelvek és jogszabályok sok helyen kapcsolódnak egymáshoz
- Natura 2000
- Víz Keretirányelv
- Közös Agrárpolitika (CAP) – agrártámogatások

EU Irányelvek

- A keresztmegerfelettetésen (Cross compliance) keresztül a Natura 2000 megjelenik a Közös Agrárpolitikában (CAP)
- A VKI-ban a különleges követelményrendszer érvényesíthetőségének biztosításával kiemelten szerepel a N2000
- Az EU a jó mezőgazdasági és ökológiai állapot követelményei közé - kötelező jelleggel – beiktatta pl.
 - a víztestek körüli pufferzóna létesítését, vagy
 - a meglévő facsoportok, sövények, tókák és egyéb természetes objektumok megőrzését

EU Irányelvek

- A hazai megvalósításban került homokszem (néha kisebb sziklák) a fogaskerekek közé
- Egyes mezőgazdasági támogatások feltételei kifejezetten problémásak (különösen a gyepek esetében)
- Egyes támogatási programok el sem indultak (vizes élőhelyek fenntartása), míg pl. a szántóföldi programok erős túlsúlya tapasztalható
- Az AKG támogatási összegek a maximálisan adhatónál jóval alacsonyabbak

Lehetőségek

- Együttműködés keresése a helyi szereplőkkel, a közös célok megtalálása
- Tájléptékű stratégiák kidolgozása és a megvalósításhoz szükséges források előteremtése
- Life+ és KEOP pályázatok az egyszeri nagyobb projektek megvalósításához
- AKG, EKG és MTÉT programok a megfelelő gazdálkodás kialakításához

Egy jobban működő rendszer kialakítása alapvetően szándék kérdése, többlet forrást nem igényel!!!!!!

Köszönjük a figyelmet!